

DANIČA.

Katolišk cerkven list.

Tečaj XII.

V Ljubljani 17. sušca 1859.

List 6.

ANTON ALOJZI

po Božjim usmiljenji in po milosti svetiga apostolskiga Sedeža
knezo - škof v Ljubljani itd.

Vsim ljubljenim vernim ljubljanske škofije
zveličanje in blagoslov v Gospodu!

Naglo je tistih trideset dni pred božičem lanskiga leta preteklo, ki sim jih bil vernim ovčicam svoje škofije v to odločil, de so se zamogli vdeležiti, kakor v svetim letu, popolnoma odpustikov, ki so jih naš sveti Oče papež po celim keršanskim svetu razpisali. Z veliko tolažbo se moje serce vselej napolni in zlo me razveseli, kadar se spomnim, kar sim v tem svetim času sam v Ljubljani vidil in skusil, in kar se mi je iz vsih krajev moje obširne škofije sporočevalo, namreč, de ste, ljubi moji! tako radi in z veseljem službo Božjo obiskovali, tako pridno v cerkev hodili, zakramenta sv. pokore in sv. Rešnjiga telesa pogosto prejemali, združeno molili, obilo vbogaimé dajali, se oistro postili in se v tem svetim času tudi sicer lepo in spodbudljivo obnašali.

Ko so pa sveti Oče preteklo leto vesoljno cerkev in vse verne, ki njih glas poslušajo, k splošni in združeni molitvi klicali, niso imeli namena, svoje otroke le za nekoliko časa v molitvi združiti; ampak hotli so s tem svojim vabilom v cerkvi Božji zbuditi duha molitve, t. j. hotli so, de nikdar ne nehajmo, usmiljeniga Bogá ponižno, goreče in stanovitno prositi, naj bi po svoji nebeški milosti pri vsih narodih cele zemlje duha in ljubezin svoje vere obudil, ohranil in pomnožil.

Razumeli in spoznali ste, ljubi moji! vabilni glas sv. Očeta, ki so vam zaklade nebeških darov, kateri so jim od Bogá zročeni, odperli in vam popolnoma odpustike kakor v svetim letu dovolili, de bi vašo pobožnost vneli in vas k vedni molitvi spodbudili. Skerbno ste ta sv. čas v to obračali, de ste se tih nebeških darov, ki so vam bili na ponudbo, vdeležili; ali ravno tako pridno ste tudi, ko so bili ti dnevi zveličanja pretekli, potem molili o veselih božičnih praznikih, in sicer molili pri jaselcih, ki so vam kazale Sinu Božjiga v podobi deteta, poslušali in premišljevali ste mile glasove, ki so pobožnim pastirjem okoli Betlehema, in po njih tudi nam oznanovali prihod našiga Zveličarja.

Potem ste, ljubi moji! modre iz jutrove dežele po poti njih vere spremljali, vidili ste, de so našli, kogar so iskali in nar dražji darove, ki so jih imeli, svojimu in našimu Gospodu in Zveličarju darovali.

In zdaj, ljubi moji! se zopet bližamo dném, v katerih naša mati katoliška Cerkev kliče iz posvetniga šuma in zopet k resnobnemu premišljevanju vabi; bližamo se dném, v katerih nam bo naša skerbna mati pred oči prinašala terpljenje našiga Zveličarja, ki nam je vrata v sveti raj zopet odperl ter nam bo drago ceno kazala, s katero smo večniga pogubljenja odkupljeni. To so dnevi, v katerih nas dobra

mati opominja, premišljevati nar viši in nar svetejši skrivnost naše vere; dnevi, v katerih nas hoče zbrati okoli svetiga križa našiga Zveličarja, ki nam je zveličanje, peklú pa strah in groza.

Štiridesetdanski post je posebno v to odločen, de s Sinam človekovim gremo v Jeruzalem, de ga spremimo na Golgato in veliko skrivnost njegove britke smerti na križi premišljujemo. Ako vprašamo, zakaj de se je Jezus na križi daroval, si moremo odgovoriti, de se je daroval le zavolj naših grehov; ako pomislimo, kdo de je On, ki se je za nas v smert dal, se nam le neskončna ljubezin in milost Sinu Božjiga nasproti zasvetli; ako premišljujemo, kako se je Jezus za nas daroval, vglédamo zgled take pokoršine, ponižnosti, poterpežljivosti in zročénja v Božjo voljo, de moremo pred njega na kolena pasti ter ga moliti. Ako pa premišljujemo iz kteriga namena se je Jezus daroval, vidimo, de je le zavolj tega to storil, de nas je odrešil, de bi nas zveličal, de bi nas posvetil. Kamor koli se tedaj vstopimo, de bi čudež vsih čudežev premišljevali, nam vse oznanuje sveti namen te prečudne daritve, vse nam naše reve kaže, vse nas zavolj naše nepokoršine sramoti, vse nas opominja, telesne in dušne moči in celo življenje Njemu posvetiti, ki nas je poprej ljubil in sam sebe za nas dal v smert in sicer v smert na križi (Fil. 2. 8.), de se le mi ne pogubimo, de se le mi zveličamo.

De pa ta zbrani duh, k kterimu sv. postni čas kristjana tako močno vleče, sčasama od nas ne zgine, molitve, ki more vsakimu kristjanu nar imenitniši opravilo biti, nikdar ne smemo opuštati ali zanemarjati; zakaj molitev je kristjanu vedno potrebna. Z molitvijo in v molitvi mi na zemlji delamo, kar zveličani duhovi v nebesih. Kadar molimo, Boga gledamo in se z Njim pogovarjamo. Molitev duši življenje da; molitev je dušno življenje, torej duši perva potreba; molitev je pa tudi posebin pripomoček zoper vse časne zlege; torej vam hočem ravno pred sv. postnim časom od molitve kaj več govoriti.

Po pravici molitev povzdigovanje duše imenujemo; zakaj saj k Bogu nar višjemu bitju, Gospodu nebes in zemlje, svoje misli pošiljamo, kadar molimo; proti Bogu je pač ves svet nič in gola revšina, in ravno od vsiga posvetniga pri pravi molitvi svoje misli odvrčamo ter jih k Bogu obračamo. Molitev je tedaj nar viši povzdigovanje, nar zlahtniši dušno opravilo; molitev je pa dalje tudi priserčni pogovor otroka s svojim nebeškim Očetam. O ljubi moji, kako sladko, kako zveličavno je pač, z Bogam, z nebeškim Očetam govoriti! kako vesela je že misel, de smemo, de imamo celo zapoved, de naj v prijaznosti živimo z večnim kraljem, z neumerljivim in z nevidnim troedinim Bogam, kateri vedno in povsod na vsaciga zmed nas gleda, bodi si kakoršniga stanu koli in starosti. Ako si tudi grešil ter se zoper Njega spuntal, se še smeš, kakor evangelijska zgubljena ovca, dobrimu pastirju bližati, kateri se ne veseli smerti grešnikove, ampak velikoveč hoče in

želi, de se vrneš iz svoje napačne poti in živiš (Rech. 33, 11.).

Ljubi moji! prava molitev je: v vsih rečeh in opraviilih večniga Boga, stvarnika in vladarja celiga sveta, spoznati. — Kdor v jedi, ki mu jo, bodi si kdor koli, pripravlja in da, na vsigamogočniga Boga misli, ki nobene jedi ne potrebuje; kdor se za vsaki dar, ki ga prejme, Bogu zahvaljuje in se z milnivo jedjo le za to krepča, de zamore neminljive dobre dela dopernašati, ta Boga spozna, on je pri Bogu — moli.

Kdor po vsih svojih potih in opraviilih nar viši modrost Božjo moli, ki vse nevidno vlada; ki grešnika z žalostnimi nasledki greha k spoznanju kliče, nedolžniga človeka pa k voljnemu potrpljenju z nezastuženim terpljenjem le k viši popolnosti vodi; — kdor se z zaupljivo serčenostjo previdnosti Božji zroci in raji s pobožnimi terpi, kakor pa de bi se s hudobneži veselil, ta Boga prav spozna, on je s svojim duham pri Njem, — on moli.

Kdor se k nebeškemu Očetu in gospodu vsih stvari ozira, kadar ga ves svet, njegovi prijatli in vse pozemeljsko zapuša; kdor se v vsakoršni sili in potrebi le k vsigamogočnemu Gospodu povzdiguje in pravi: „Vsigamogočni! le Ti me se zamoreš oteti! Reši me torej moje nesreče, tode če se tudi mene ne ogne, ampak mi velikoveč žuga pogubiti me, me vender od Tebe ne bo ločila, torej rečem: Zgodi se Tvoja volja!“ — Kdor tako misli in ravna, se v nar večih nesrečah Bogu zroci, — on moli.

Komur vest očita, de je s svojimi hudobnimi deli Nar-svetejsiga razžalil, nar većinu dobrotniku nehvaležin bil, in kdor osramoten svoj greh spozna, se ga kesá in milostljiviga in ljubeznjiviga Boga gnade spreobrnjenja, pobjljsanja in odpusjenja prosi s terdnim sklepam, odzdaj za naprej nič več ne grešiti, nasproti pa vse storiti, kar Bog zapoveduje, — tak človek se bliza v svojih zmotah in pregrehah Bogu, kteriga je razžalil, ki ga pa še zamore in hoče k pravemu spoznanju in na pot pobjljsanja in zveličanja pripeljati, — on moli. (Konec nast.)

Obletnica

bratovšine sv. Cirila in Metoda za poedinovanje odločenih starovercev alj gerkov.

Sveta Cerkv Kristusova je živo, krepko drevo, ki vsako leto zeleni, cvetje poganja in sadja nebeškiga daja. Kdo pravovernih kristjanov premišljeva je to velicavno in mogocno drevo, ne bo vesel Boga hvalil, de pod tem košatim drevesam svete katoliške Cerkve prebiva! Kdo bi pa tudi ne želel, če le pravo katoliško serce ima, de naj bi skoraj vsi narodi na zemlji pod tem blagoslovljenim drevesam edino prave zvelicanske Cerkve počivali, ki stoji na nepremagljivi skali svetiga Petra, od samiga Jezusa vsajeno, od svetiga Duha polivano in oskerbljevano!

Svete matere kat. Cerkve prezlahtne rodovite cvetlice so pobožne družbe in cerkvene bratovšine, ktere svoje veje po sveti poganjajo, se vsako leto pomnožijo in rodé zvelicanskiga sadu za Božje kraljestvo. Med temi rodovitnimi cvetlicami se prav lepo sveti in neprenehama množi naša slavna bratovšina sv. Cirila in Metoda, ktera se je v naši slovenski zemlji pred sedmimi leti vpervič vsadila, in zdaj po nemških, čeških, moravskih in vogerskih škofijah raste, se vsako leto obilno množi, pa tudi oveselivni sad rodi.

Bilo je do lanske obletnice bratov in sester sv. Cirila in Metoda samo v bratovske bukve 12.323 vnovič zapisanih. Od 9. sušca (marca) 1858 do letašnje obletnice se je narastlo družbanov in družban po raznih farah krajske, koroske in stajerske dezele nad 400, v graški realki se je pridružilo 252 učencev, v škofii Line je preteklo leto pristopilo 1099 novih udov, in kakor nam precastito bernsko škofijstvo piše, šteje ondotna škofija 13.306 bratov in sester. Lepo število je tudi v Celji zapisanih, kjer je pri sv. Jožefu bratovski altar sv. Cirila in Metoda, na katerim se

vsako leto 9. sušca slovesno obhaja bratovsko godovno za vse brate in sestre. Ako dostavimo lepo število družbanov, kterih imena še niso nam naznanjene, smo si lahko svesti, de okoli 30.000 bratov in sester združenih moli in prosi, naj bi usmiljeni Bog odločenim bratom starovercem oči odperl, de bi svoje zmote spoznali, ter bili pravoverni otroci ene Matere, naše svete katoliške Cerkve.

Kajti osnova naše pobožne bratovšine ni kakova prazna izmišljava, temveč vda duha katoliškiga, nam živo priča slavno početje blagodušnih pastirjev in prečastitih škofov, ki si iskreno prizadevajo blizo in dalje ali to, ali pa enako braterno za poedinjenje razpornikov jutrove cerkve vteliti in pomnožiti. Prav z veseljem smo brali v lanskim dnevniku, v hvale vrednim Slovenskim Prijatlu, kteri v Celovcu izhaja, kako slovesno so v Ovčji vasi na Korškem god sv. Cirila in Metoda lani obhajali, kako so starši s svojimi otroci k Božji mizi pristopili, kako je hčerka zraven matere klečala in za poedinjenje razkolnikov molila.

Ravno ta pobožna misel je vnela tudi visoko častite nemške škofo v Monasteru, Hildesheimu in Paderbornu, ki so sklenili vse svoje sosednje škofo v enako bratovšino povabiti, naj bi molili, milošnjo dajali in pa pisali za poedinjenje odkrušenih bratov starovercev. Prečastiti škof monasterski, Joanes Juri, so v svojim lanskim postnim listu namenjeno bratovšino prav iskreno svojim vernim priporočili, de bi za razkolnike molili, rekoč: „Ako ravno v daljnih krajih od nas (razkolniki) bivajo, vender so nam blizo blizo v sveti veri, v kteri se le v nekih zunanjih pomotah, ne toliko v notranjih bistevnih resnicah od nas ločijo; kajti tudi oni imajo sveto cerkev za edino pravo, nezmotljivo učitelico in ohrajnico zapisane in nezapise besede Božje; tudi oni imajo in časte ravno tistih sedem svetih zakramentov, kakor mi. Kakor hitro se bodo udje jutrove cerkve zopet na skalo svetiga Petra vstopili, in se njih škofje z apostolskim stolom sv. Petra sklenili, bodo lahko tudi njihovi mašniki, če ravno v svojim jeziku in po svojih domacih obredih, službo Božjo v naših cerkvah obhajali; pa tudi naši mašniki v njihovih Božjih hišah po latinsko sveto mašo služili, in verni bodo lahko in veljavno pri enim kakor pri drugim sveto mašo slišali. Dolžni smo za to odločeno cerkev iz kersanske ljubezni moliti, ki ravno tiste nauke, ravno tisto Božjo službo in cerkveno vravnava neprenehama od nekda varuje, in očitno priča, de imamo nauke naše svete vere, in Božjo službo od apostoljnov, in de je lažljivo obrekovanje, od krivovercev izmišljeno, kakor bi bila naša sveta vera v srednjim stoletji kersanstva pokvarjena.“

Naročili so precastiti škof svojim vernim, ne le vsaki dan posamezno, ampak tudi po vsaki službi Božji občinsko moliti, de bi se skoraj odkrušeni staroverci z nami poedinili, in naj posebno šolski učitelji svoje šolce v to bratovšino povabijo in jih čedno podučijo, zakaj in kako se naj opravlja. Ravno ta precastiti škof, Joan Juri, so nam 13. sušca 1858 pisali, kako jih veseli, de naša bratovšina za poedinjenje razkolnikov po naših krajih toliko spešno napreduje, ter se nadjajo, de hoče tudi v njihovih škofijah oveseljivni cvet pognati. Zravno molitve in milošnje želijo tudi dnevnik ali časopis ustanoviti in učene može povabiti, naj vse prazne pomote in domišljevane napake odločenim bratom pojasnujejo, na kojih se spotikajo, ter jim prijazno pot v našo sveto katoliško občestvo poravnajo.

Ko so nas bili obiskali častiti apostolski namestnik (provikar), Matevž Kirchner, slavni nastopnik našiga rajniga rajaka Knobleherja v srednji Afriki, so bili naše bratovšine silo veseli, rekoč, de ako Bog da, odkrušene kristjane jutrove (gerske) cerkve z našo sveto rimsko Cerkvijo poediti, se bo naša sveta vera toliko ložej in hitreje med neverne zamore in neznaboge po jutrovih krajih razširjala. Dali smo jim, kar so želeli, priporočivno pismo do apostolskiga namestnika, škofa aleksandrijskiga, naj bi to našo

braterno tudi po jutrovih škofijah razširjali, ter se nadjajo apostolski mož, nam tudi med zamorci bratov in sester pridobiti. Bog usliši njih in nas!

Veselo beremo, kako je mnogo razkolnikov v jutrovih krajih se v kratkim povernilo v materno krilo svete katoliške Cerkve. Armenski škof Nikolavž, prav učen in moder mož v mestu Alepo na jutrovim, je neki svet praznik v kapucinarski cerkvi v pričo vsih vernikov svoj križ na altar položil in oznanil, de je on, in z njim tudi 300 rodovin njegove čede v katoliško Cerkev prestopilo. V pokrajini Karfurt, v armenski deželi, se je več vasi v katoliško Cerkev povernilo. V ravno tistim kraji se je 200 rodbin za sveto katoliško Cerkev oglasilo, ki so prejele svojiga lastniga fajmoštra. Tudi v Kurdistanu, v mestu Bidlis-u, je 80 odločenih rodbin ravno tako storilo. Razkolniški škof drinopoljski na Turškem je svojo misel naznanil, de se hoče poediniti s sveto kat. Cerkvijo, in veliko drinopoljčanov ni čakalo svojiga odločeniga škofa, temuč se je radovoljno pokatoličilo, ter so si za veliko noč mašnika iz Carigrada naročili. Tudi po Vogerskim in Erdeljskim se neprenehama marsikdo v sveto katoliško Cerkev poverne.

Čujemo pa tudi milo tožiti, kako žalostna se na Rusovskim katolicanam godi. Moškovitarska gospoda nima več del nobene vere, nima Boga, in se le zato Moškovitarskiga razporedstva na videz drži, de bi se z njim naše svete kat. Cerkve branila in jo sovražno preganjala. V sedemdesetih letih so Moškovitarji milijone pravovernih kristjanov grozovito v svojo odločeno cerkev prisilili, in kar jih ni voljno prestopilo, izdičujejo po sibirskih pušavah. Redke so katoliške škofije, pa še one večidel škofov nimajo, in ovčice brez pastirjev omagujejo; pa tudi pastirjem, kar jih je, neusmiljena vlada ključavnico na usta deva, de ne smejo potožiti, kadar se katolicanam krivica godi. Moškoviiti zapirajo katoliške samostane, ter jim prepovedujejo novincev jemati, de bojo redovniki obnemagali; potrebnih semeniš duhovniki nimajo, de bi se v njih za svojo sveto službo vredno pripravili. Vsako leto staroverska gospoda nekoliko svojih katoliških poslov premoči ali pa posili, de se od naše svete Cerkve ločijo. Če katoličan staroverko v zakon vzame, ali se staroverec s katoličanko oženi, morajo vsi otroci takiga zmešaniga zakona po staroversko keršeni in izrejeni biti. Tako jih leto na leto jezere zgubi pravo vero.

Nima naša sveta kat. Cerkev hujše in mogočnejše sovražnice od ločine moškovitarske za del svete vere; pa tudi mogočnejše nima prijateljice kakor združeno molitev mnogo tavžent pobožnih duš, ki vsaki dan prosijo, in vsako leto saj enkrat posebej v ta namen k Božji mizi pristopijo, de naj bi dobri Bog sovražnike svoje prave svete Cerkve ponižal, ter vse razpertje in razdertje med kristjani pokončal. Tudi odločeni staroverci jutrove stranke vsaki dan pri službi Božji prosijo, rekoč: „Molimo h Gospodu za mir vsimu svetu, za poterjenje njegove sv. cerkve, in za poedinjenje vsih kristjanov.“ Ko se bo prava keršanska ljubezen po serčnih molitvah vnela, bo tudi merzle serca naših nasprotnikov ogrela, ter oživila priserčne želje keršanske edinosti. Ljubo solnce prave Kristusove vere jim bo domišljene spotike razdenilo, ker jim branijo nam prijazno roko podati. „Kar je nemogoče pri ljudeh, je mogoče pri Bogu.“ Molimo toraj pridno, bratje in sestre sv. Cirila in Metoda, pa tudi terdno zaupajmo, de bode skoraj en hlev in en pastir. Slomšek.

Zastran smerti gospoda Lorenca Lavtižarja

pišejo v. č. g. misijonar Pirc naslednji list do v. č. g. Simona Vilfana, fajmoštra v Krajski gori:

V nar bolj otožnim stanu in s prežaljenim sercam Vam moram nesrečno dogodbo naznaniti, de našiga ljubljence, pobožniga Lorenca Lavtižarja ni več med živimi, šel je v boljši življenje, ker ga svet ni bil vredin. Sv. Štefana dan

sim ga na pokopališu v Crow Wing-u slovesno pokopal in benediktinski prednik (prior) je bil z menoj. Bil je 3. grud. t. l. (1858) z misijonskiga obiskovanja domú gredé zmerznil. Zanesljivo se sveti med svetniki v nebesih; zakaj gotovo je daroval Bogu velik dar zatajevanja samiga sebe, de je za prečast. škofam Baragam za pol sveta deleč v Indijo popotval, svojo mater z vso zlahto, in toliko dobrih prijatlov v svoji dobri domovini zapustil, de bi si veči zasluženja pridobil za nebesa.

V Arbrecroche-u (Krivim drevesu) pri indijanih Otavanih, kjer sim jest nekaj veliko let s pridam delal, je skoz 3 leta storil veliko dobriga, in tam si je pridobil nar lepši hvale vredno spricevanje velike pobožnosti in mnozih zaslug v čednostih. Bilo je pa tamkaj premajhno delo za njegovo apostoljsko gorečnost, s katero je kopernel po indijanskih dušah, ker tamkaj ni bilo več divjih nevernikov za spreobračanje. Torej je meni pisal in se mi je ponudil za misijonskiga pomočnika, de bi z mano vred delal in spreobračal divje Ocipvane.

Z dovoljenjem njegoviga prečast. škofa sim v to ponudbo prav vesel privolil, sim ga prav serčno sprejel kakor posebin dar Božji, in delal sim z njim prav ljubeznjivo in bratovsko. Pobožni služabnik Božji je storil s tem Bogu še veči dar zatajevanja samiga sebe kot pervikrat, ker je za vselej zapustil dobre indijanske občine otavanskih kristjanov v Misiganu, ki so ga ljubili kakor otroci svojiga očeta, de bi po naj težavnih misijonskih potih šel iskat zgubljenih ovčic divjih logarjev po severnih indijanskih okrajnah.

V sercu in v duhu edinih misel, močna in serčna sva 1. vel. serpana pretečeno poletje med petjem indijanskih pesem v apostoljski ubožnosti peš odrinila od Crow Wing-a in se podala v gorenje dežele reke Misisipi, indijane spreobračat. Po tridnevnim trudnim, pa veselim popotvanji sva prišla zdrava do Lech Lake, Pijavskiga jezera, Gasaskvacineka, kjer je čez 1.400 nevernikov še čakalo na klic k sv. veri. Ostala sva osem dni pri tih indijanih, sva jim zaporedama pridigovala in ozdravljala njih bolnike z mojimi homeopatiškimi zdravili. Radi so naji poslušali in veliko nama jih je roko podalo, de hočejo sv. vero sprejeti. Njih divjaški poglavarji so nama obetali pomagati, kar koli se bo dalo, ako bi hotla pri njih ostati in katoliški misijon vstanoviti. Obljubila sva jim to za poznejši čas. Sva sva skoz več indijanskih občin z ravno tistimi nasprotnimi priterdbami in obetanjem, in 4 dni dalje popotovavši sva prišla do poslednje neverške občine moje duhovske okrajne, to je, k Red Lake, Rudečim jezeru. Tukaj sva dobila 10 deržin na pol indijanov, zmed katerih nekteri so bili od prečast. g. Baraga ob Gorenjim jezerji keršeni, ker pa niso imeli duhovna, so 20 let pozneje komaj kaj še vedili od keršanstva. Šest tednov sva jih učila in jih v nekaj red sv. vere spravila; tudi veliko divjih indijanov jih je nasledvalo, in tako sva napravila lepo keršansko občino ter vlogo postavila k misijonu polnimu lepiga upanja. Naš ljubi Lorenc je precej dobro umel moje učilo in ravnilo z divjimi indijani, in je tako pohlevno, ljubeznjivo in lepo indijansko pridigal, de sim imel nad njim veliko dopadajenje. Vsih serca je bil pridobil, in prav radi so ga indijani imeli.

Nato pride čas svetiga leta, ko me je dolžnost moje službe klicala v misijon belih, de bi jih dobrote svetih odpuškov vdeležil.

Dal sim bil svojimu pomočniku na voljo, če hoče ostati pri Rudečim jezerji, ali si drug misijon izvoliti za prezimovanje, ali pa z menoj iti v Crow Wing in z menoj ostati. On pa, de bi več dobriga storil, si je bil pervo izbral. Nisim mu hotel zopervati, dal sim mu pa vender dobrovoljni svet, de naj v premerzlim zimskim času le v svoji misijonski hiši ostane in naj mladost uči, odraslim pa de naj le pridiguje, kadar se k jutranji ali večerni molitvi snidejo; vse zunanje pota pa naj se odlože na spomlad, de se jest povernem.

Poslednjič sva se ginljivo pa tudi prav pomenljivo po-

slovala, in podal sim se jest v Crow Wing in druge misijonisa. Bil sim ravno v Belle Prairie pri francosih pri opravih sv. leta, kar mi prinese neki sel žalostno naznanilo, de je moj ljubi pomočnik na Rudečim jezerji zmerznil. Precej sim dal njegovo telo prenesti v Crow Wing, de bi se stanu primerno pokopalo. Njegova smert me je v nar globokejši žalovanje potopila in prelil sim veliko solz; hladila je mojo britkost le samo misel, de njegova blaga duša gotovo med izvoljeno trumo apostelnov pred Božjim tronam silno prosi za nas slabe misijonarje in za spreobrnjenje divjih nevernikov. Neizvedljivi so sklepi Božji, moliti in hvaliti se mora Njegova sveta volja. Veliko upanje sim si delal od njegove velike apostolske gorečnosti za indijanski misijon, tode Gospod ga je našel zadosti zrelega in zasluženiga za veliko plačilo v nebesih, zakaj dobri pastir je dal po nar lepših delih ljubezni življenje za svoje ovčice.

Bilo mu je naznanjeno, de unkraj zamerznjeniga jezera, kakih 12 angleških milj deleč, je več divjakov bolnih, in de silno želé ga viditi. Vzdigne se tedaj goreči misijonar v dan sv. Franciška, in po zgledu tega velikiga mijonariskiga očaka popotva peš prav sam in serčin med molitevjo in postam k nevernikom v njih telesni in dušni blagor. Premoten z voljnim vremenam lepiga jutra ranjki ni mislil, de bi bila kaka nevarnost za njegovo življenje; ko je pa nazaj šel, je jel na večer viharin sever briti, in pri njegovim steklenim mrazu je onemogel in v Gospodu zaspal. Tako je šla njegova čista duša med molitevjo in terpljenjem v nebeško veselje. Ne le v njegovim misijonu ob Rudečim jezerji so žalovali kristjanje in neverniki več dni za svojim ljubim pastirjem, temuč tudi v Crow Wing-u je njegov pokop napravil veliko žalovanje med kristjani, ki so se dobro pomnili njegovih lepih pridig pretečeniga poletja.

Meni je njegova nepričakovana zguba nepovračljiva in mi dela nar silniši žalost, desiravno je srečno umerl; vedno mi bo ostal v živim spominu. Na grob svojiga nepozabljiviga ljubljencea sim postavil bel križ, ki je sicer lesen, pa lepo izrezan, blagoslovljen in z mojimi solzami okropjen, dokler ne bom mogel napraviti njegovi časti primerniga nadgrob-niga kamna v vedni spomin svojimu misijonskimu tovaršu.

Njegova zapustina je prav majhna, in ne vém če je zapustil kaj poslednje volje, ker mi še niso zročene njegove reči in spiši od Rudečiga jezera. Berž ko te reči prejmem, bom vse popisal in škofu postal v razločbo, ako ne bo testamenta. Po postavi tukaj dobi za duhovnam, ki brez poslednje volitve umerje, misijonska cerkev vso cerkveno in misijonsko robo; osebne lastine pa, ako so obilniši, gredo v državno denarnico, ako so pa majhne, se dajo ubogim ali zlahti.

Prizadeval si bom, kar bo moč, za njegovo ljubo mater storiti, ako ni ze v kaki sporočitvi v ta namen kaj določeniga. Stroške za njegov 3mesečni živež in stanovanje sim gospodarju plačal ter sim mu dal 30 tolarjev; za prenasanje telesa z Rudečiga jezera v Crow Wing sim dal 32 tolarjev, tudi velike pokopališne stroške sim več del nase vzal. De bi bil on kaj dolzan, mi dozda ni znano. Za njegovo mater bom še pozneje poslal vestno naznanilo po obravnavi zavolj njegove male zapustine, in bom tudi nji in Vam odgovoril na poslednje pismo, kakor bo čas in boljši prilika. Za zdaj naznanite vzaljeni materi moje duhovno pozdravljenje in blagoslov, s prijaznim opominam, de naj ne zaluje nezmerno po svojim ljubim Lorencu, ker on je prav gotovo po volji Božji sveto umerl, in torej zamere materi več v nebesih pomagati, kakor pa ko bi bil na zemlji. Tolazilo in čast vsi zlahti in celi fari Krajski gori, de ima v nebesih tako zlahtniga svojca močniga zagovarjavca. Poslednjič prav priserčno pozdravim Vas, častitljivi gospod fajmošter, tudi ljubo mater ljubiga Lorenca in vse nepozabljive Krajnogorce, se vsm priporočim v molitev in bogoljubin spomin itd. Franc Pirc s. r.,

kat. misijonar.

Is Amerike.

Naslednje prav mično in podučljivo pisanje v. č. g. misijonarja Franca Pirca smo prejeli od priljudniga g. Ferdinanda Šmida in ga podamo svojim ljubim bravam.

Visokopostovani gospod, moj prelubeznjivi prijatelj!

Tvoje ljubo pismo od 9. kim. 1858 sim prejel in sim se ga silno obveselil; zahvalim Te za dobre novice, ki jih tolikanj rad slišim iz svoje ljube domovine. Narpred vošim Tebi, Tvoji dragi deržini in vsim svojim ondotnim prijatlom srečno in veselo novo leto in nar boljši blagor Božji za čas in za večnost itd.

Vprašas me prav imenitno reč: od kod izhaja, de ne le podzemljice ampak tudi ljubo sadje, in celo še grozdje na Krajskim večkrat bolezen dobiva in ni za jed? Zamogel bi Ti pač zastran tega pisati dolgo gospodarsko naznanilo, ko bi me v tako obilnih opravih mojiga poklica za čas tako hudo ne lovilo. Vender pa hočem Tebi in svojim ljubim rojakam zastran tega dati nektare opombe in skušnje in tega, kar se zdaj godi; sprejmite moje misli in dobrovoljne svete, ki jih prevdarite po pameti.

Bog, dobrotljivi Oče, je bil svojim ljubim otrokam na Krajsko pred kacimi 60 leti pripeljal po gospodarskih rodoljubih podzemljice iz tuje dežele, in jih je s svojo stvarnikovo roko razmnožil po razmeri rastejočiga ljudstva, de bi mu bile dober živež.

Goreči sadjorejci in gospodarljivi družniki krajske kmetijske družbe so nato po sadnicah zaredili nešteto množico drevesic, ki so jih z vsakterimi plemeni iz ptujih zemelj požlahtnili. Tako so povzdignili pridelk sadja. In slišim, de že nektare leta so od tod dobivali blagoslovljen sad, in prijetin živež se je s tem razmnožil za priproste in za imenitne mize.

Tudi vém iz pisem, de se je od nekaj let z dobrimi inodeželskimi tertnimi plemeni in modrim verdevanjem vinogradov pridelovanje vina zboljšalo na Krajskim, ter imajo nar obilniši tergatve in nar boljših vinskih plemen. Njega zmerno vživanje, de bi se zdravje ohranilo, ljubi Stvarnik gotovo vsm privoši.

Nehvaležni vživavci Božjih darov pa so jeli z njimi sovražno delati, so iz podzemljice, zdrave jedi, in iz lepiga sadja žganje žgali, in tako dar Božji spakedrali v strupeno in vpijanljivo pijačo, ktera neštevilnim ljudem dušo in telo skazi, veliko derzin v revšino spravi in ima silno žalostne nasledke za časnost in za večnost.

Zakaj žganje se ostrupí že takrat, ko se kuha, namreč od kupreniga kotla in zeleniga volka. Brezvestni žganjarji in lakomni točivei pa mu vode prilivajo in ga z naj ostrejšimi strupi mešajo, in to ostrupljenje še zviksajo, de je zdravju silno škodljivo. In s tem napravljajo toliko neštevilno omamljenosti, pijanosti, revšine in ubostva, nesreče in pogube med človeštvam.

Sleparna umetalna roka zna tudi iz natorniga, dobrega in zlahtniga vina napravljati razne žganja in sladkarčine (Extraliquere), ker jih z vodo, s trupam in družimi brazgarijami meša, take streznice nečistosti (Venusnektare) prodaja, ter z njimi pocutke mami, in tako dar Božji v nesrečo obrača.

Razun tega se še po marsikterih krajih silo zernja in podzemeljskiga ali korenskiga sada požiga v preklicano žganje.

Torej naj se nobeden ne čudi, ako dobra očetovska roka vsigamogočniga vesoljniga Gospodarja svoje malopridne otroke pravično tepe, ker jim potrebni živež zmanjšuje, ali pa odvzame, de bi jih z revšino in pomanjkanjem k poboljšanju in zveličanju zavernila.

To tedaj je pravi vzrok černe bolezne ali plesnjevine pri podzemljicah, pri sadji in grozdji; od tod tudi toliko toče in škodljivih povodinj od nekoliko časa po Evropi, s čimur nar lepši upanje dobrih pridelkov po vodi gre. To ti, moj ljubi stari prijatelj, in vsi dobri kristjanje lahko spoznate. S tem sim na Tvoje prvo vprašanje odgovoril.

(In pa prav dobro in pošteno ste odgovorili, Bog Vam plačaj, častiljivi Oče misijonar! Samo, de bi si Vaši rojaki, ki jih tako priserčno ljubite, ta prelepi nauk tudi k srcu vzeli! Vr.)

Na drugo vprašanje: „kako bi se bolezen od imenovanih sadežev odvernila, ter bi se sad otél,“ zamorem kratko odgovoriti. Kakor je nova bolezen zaslužena šiba zavolj imenovaniga v nebo vpijočiga počenjanja, tako zamore tudi le sama ljubeznjiva očetovska roka Božja to kazin odverniti. Vsa modrost nar bolj učenih kmetovavcov (ekonomov) bo zdatniga pomočka drugod zastonj iskala. Slavnemu odboru kmetijske družbe, ktere vredin družnik si Ti, in ki tolikanj skerbí za blagor domovine, torej povém svojo misel in tale svet: Naj nasvetva očetovski vladi oestro postavo, ktera naj bi pregnala vse žganjarske kotle iz dežele, žgane pijače in umetne vina pa ukazala po ločbi (kemiško) preiskovati, de bi se po zasluženji kaznovali njih hudobni delavci in samopridni prodajavci, ako se spríča, de so bile s strupam nabrozgane. Tako bi se treznost in verna zmérnost zopet zavernila v stari zgubljeni kolovoz, de bi zarés Bogú dopadlo, in kazin bi se spremenila v Božji obiln blagoslov.

Mislim, de taka postava bi se lahko dosegla pri bogoljubnim, zmed vsih nar boljším poglavarji na svetu, ki tolikanj rad pod roko seže naši sveti Cerkvi, kjer se za to ravna, de bi se verni nameni dosegli v prid Njegovih narodov.

Dozdeva se mi pa, de k temu mojimu razodetimu svetvanju si bo marsikter mojih rojakov mislil ali pa merdajoč brundal: Stari Pirc, češ, nepoklican spokorni pridigar, nam hoče velevali, kaj naj jemo in pijemo. Tega nisim mislil; vém de imate Vi boljši in umetniši spokorne pridigarje kot sim jest, ako jih hočete poslušati. Ker sim pa pooblasten ud hvale vredne kmetijske družbe, in mi je čast, njen dopisovavni družnik vse svoje dni ostati, desiravno sim za pol sveta deleč od nje odločen, sim hotel le svojim starim prijatlam dobro misel navdati v gospodarskim oddelku, de naj se dalje posvetvajo zavoljo tega. Svojo izrečeno menitev opéram na znane vsakdanje prigodke, in na lastne gospodarske skušnje. Zakaj velikrat sim v očitnih spisih bral, in pravili so mi zanesljivi izselci, Krajnci, Nemci in Francozi, de od kakih 20 let se je žganjarija iz severja in juga razširila po Avstrijskim, Nemškim in Francoskim, de iz imenovaniga podzemeljskiga in drevesniga sada veliko žganja kuhati je bilo kar sploh v navadi. Bilo je mende po marsikterih krajih viditi v vsaki hiši žganjski podkurjeni kotel, in tu pa tam so lazili od te strupene pijače oamamljeni tavači, ali pa so brez zavednosti ležali ob cestah. To je gotovo dosti pomagalo k vertoglavim in ostudnim zmešnjavam osem in štiridesetiga leta po Evropi, in je bilo tudi naše ljubo Krajnsko od njih nekoliko oprášeno.

Od nekaj časa pa so se velike evropejske izselske frume razsule po lepih ameriškanskih planjavah, in neštevilni žganjarski kotli so se kakor preklicane kobilice povsod postavili. Velika množica dobičarskih žgavnic za močne pijače se je zalegla. Lepe podzemljice in drugi pridelek so večí del posmodili v žganje ali v ameriškanski „viski,“ ktero so s strupam in drugimi zbrogami mnogoterno zmešano v neštevilnih posodah na prodaj ponujali ino pili. Ta škodljiva spakedrija se je kmalo razširila čez nar lepši zvezne deržave, za njó pa tudi črna podzemljica ali krompirjeva bolezen.

Kužna spakedrija z ostrupenimi žganimi pijačami je po Ameriki toliko moč dobila, de so se vse pametne gosposke dereči nakazi nasproti postavile, pa nič ni pomagalo. Pridna vlada je dala po doktorskim odboru iz Bufale v 26 mestih prodajne žgane pijače po ločniško preiskati. V njih ločbi so našli le prav malo žganja, vse drugo je bilo voda (itd.) s štirojnim strupam.... To je osleparjeno ljudstvo drago plačevalo in v svojo škodo pilo.

Lastniki železnic, parnih bark in ročnih tovarnic so imeli dogovor in niso sprejemali nobeniga žganjopivca v

službo, vse pa so odpravili, ki so ga bili vajeni. Več poglavarstev je razglasilo oestre postave zoper žganjarje, pialivce in prodajavce, ali srebeži so kvakali od vsih strani kakor žabe iz gnojnice, češ, de je žaljena pitna prostost, in so ga še bolj lokali, dokler niso po cestnih lužah zvezd iskali. Brezvestni točivci so prodajali svoje strupene pijače skrivaj, večkrat v slepivni podobi v klobasah, melonah, velikih bučah, po cele vozé jih po deželi pošiljaje v nesrečo ljudstva.

Še bolj kot pri belih je nevarno pri divjih Indijanih, ako dobijo to strupno kupo od belunov. Vsak dan se slišijo strašne morije po pijanih Indijanih, vse ceste kažejo njih grobe. Vašingtonska vlada, zvedivši tolike hudobije po opravniki in misijonarjih, je bila poslala lansko leto v Crow Wing oestro postavo ob času indijanskiga plačevanja, de namreč vsak beleč, ki bo dal Indijanu žgane pijače piti, bo 2 leti zapert in 1.000 dolarjev globe plačal. Ripli-ska vojna de naj bi postavi veljavo dala, in žganjske prodajave polovila. Vojaki pridejo, bili so pa od žganjarjev kmaltako napojeni, de so v nesvesti ležali po cestah, dokler niso bili priprosti Indijani osleparjeni za svoje lepe rumenjake, po 20 dolarjev za eno sklenico žganja; potem pridejo se pijani Indijani s svojimi sklenicami v rokah, vojake budit iz spanja in jim po bratovsko napijat, in poslednjič jim se puške pokradejo.

Tako se godi v Ameriki, tako hvaljeni samovladi, z deželnimi postavami in poglavarskimi razglasi... Tako mlad, močno ameriškansko prebivavstvo po škodljivi spaki ostrupeniga žganja po poti prostosti gre hitro svoji gotovi pogubi naproti. Le samo skerb pobožnih katoliških mašnikov in gorečih misijonarjev z močjo sv. vere ohrani še velik del katoliškiga prebivavstva v mejah zmernosti in na poti zveličanja.

Te dogodbe iz sedanjiga časa sim zato tukaj povedal, de sleherni ložej zapopade hude prehude nasledke spakedranih in oskrupenih žganih pijač, in spozná, de bolezen sadeža je res zaslužena kazin Božja.

V močnejši podporo te svoje menitve hočem iz mnozih meni znanih vzrokov povedati le en sam prigodek.

V deržavi Mišigan je polotok, nad 200 milj dolg, med Huron-am in jezeram Mišigan-am. Ob izhodnji strani od Makinak-a do Detroita (Detroata) se je med Amerikance naselilo veliko Francozov, Nemcov in Ircov s svojimi žganjarskimi kotli, in so nar več podzemlje v žganje pokuhali. Nato pa je prišla črna podzemljica (krompirjeva) bolezen. Ob zahodnji strani jezera Mišigana so bili Indijani v 8 vseliših, ki so sadili prav veliko podzemljic, so jih prav posebno veliko pridelovali, in niso nikoli skaženiga krompirja vidili. Od une strani so velikrat ladije prijadriale po podzemljice za seme in za jed. In seme se je tamkaj v černo bolezen zverglo. Odkod je ta razloček pri enakim obnebj in podobni zemlji ali persti ne deleč narazen? Mislim od tod, ker tamkaj je žganjarski kotel podzemljice počernil (storil de so gujile), pri Indijanih pa je dal blagoslov Božji zdrav sad nar lepši dozoreti, ker oni nobeniga žganjarskiga kotla ne poznajo, in so vsi dobri katolicani ter so svojo obljubo treznosti večí del prav zvesto spoštovali.

Še več enacij skušin in prigodkov bi zamogel povedati iz angleške Kanade in iz indijanskih dežel, ako bi mi ne primanjkovalo časa in prostora.

Prejden dokončam svoje pismo, hočem rado vedno vprašanje dati tudi Tebi, moj ljubi, stari, prav skušeni prijatel! namreč: Odkod izhaja strašna bolezen kolera, ki je že po Evropi in po Ameriki tako strašno kosila?

Ne de bi hotel segati pred Tvojo, morebiti boljši misel, bi Ti rad že naprej, če tudi nekoliko derzno, svojo menitev razodel. Ona je, žal nam! sestra poprej imenovane sadne plesnjevine ali gujiline, izrodek žganjskiga strupa. To svojo izrečeno menitev stavim na te le dokaze: 1. Ko sim bil obilnokrat pri belnih in za

kolero umirajočih, sim vidil ravno tiste znamnja, kakor pri ostrupenih iz nezmerne žganjopitja. Enaki nasledki kažejo na enake vzroke. Iz prav veliko znanih zgledov naj tukaj samo eniga povém. Predlansko jesen sim bil v šent-Pavlu pri svojim škofu in sim prenočil v stanici pri nemškem fajmoštru, g. Keller-ji; kar pokličejo fajmoštra k nekemu nemškemu bolniku, ki ga je neki za kolero umirajočiga strašno gnalo na obe strani, in so ga silni kerči vili. Bilo je pa le kolero enako djanje ali nasledki žganiga strupa. Ves ljubi dan je namreč v žganjarji pil, in zvečer so ga pijaniga in nezavedniga domú prinesli s tacimi znamnji, kakor je bilo rečeno. Nezmožin za kak zakrament je nesrečno umrl.

2. Sploh znano je, ko kolera v kakim kraju razsaja, de žganjopivce nar pred pobere, ker kolerina okužljivost že enak strup v telesu najde, in enako z enakim vred toliko moč zadobi, de zdravilo le malokrat premore k zdravju.

3. Nov tukaj znan kolerin prigodek mojo misel kar močno poterjuje. Okrog mesta Cincinata, v deržavi Ohio, je bilo pred kacima dvema letama truma nemških žganjskih palivcov, ki so izžgane ostanke metali iz kotlov, in so jih okrog lazeče svinje požirale; vse pa so poginile z znamnji — kolere. To je kar neprevidama zbudilo pravo svinjsko kolero, in čez 50.000 (reci: petdeset tavecent) svinj je v kratkim poginilo. In ta bolezen se je vkoreninila, de za njo po doljeni deržavi še zmiraj pocepa svinj na tavžente. Brezvestni Amerikanci so meso tako poginjenih svinj v sodce solili ali pa sušili in na prodaj odpravljali, za čimur je več ljudi z znamnji kolere umerlo. Jest sam poznam dva mlada brata, ki sta v moji francoski fari Belle Praerie; jedla sta v gostivnici gnjat take svinje, in precej sta imela kolero. Ravno komej sta bila z zdravniško pomočjo smerti rešena.

Izžgani žganjski odmečki v Cincinatu ki so bili po ločbi (kemisko) preiskani, so imeli v sebi ravno tiste pridjane strupe, kakor žgane pijače v novojorski deržavi. To je sprical odbor iz Bufale. In ti izmečki so napravili svinjsko kolero, in svinjska kolera je naredila človeško kolero. Od tod izhaja imenitni sklep, de imate obe enak izvirek, namreč iz žganjskiga strupa, in ste šiba Božja, kakor plesnjovina pri podzemljicah in drugim sadu; in zamorete se zopet s sveta odpraviti z enakimi pomočki, kakor sim jih nasvetoval. — Naznani mi kmalo svojo misel zastran tega. Te pozdravim serčno in Te previsoko poštuje bivač Tvoj ves vdani brat v Kristusu

Frane Pirc s. r.,
apost. misijonar.

Bob v steno!

(Poslano)

„Danica“ je že letas dvakrat dokazovala, de bi bilo prav primerno in v duhovni prid vernim, ko bi se po mestih in vaseh, ki imajo po več cerkvá, zvonilo angelsko česenje po vsih cerkvah skupaj ob enim ali h kratki in le kratko; razlagala je že tudi visoki pomen Marijniga zvonjenja, in opominjala pravoverne kristjane, de naj zvesto slusajo na ta cerkveni klic k molitvi, in vselej prav pobožno in premišljevavno molijo toliko pomembno angelsko česenje. — Pa kaj zdadó taki keršanski oglasi! Ravno tam, od kodar je prišla že ponovljena pritožba čez nesočasno in predolgo Marijno zvonjenje, se še potlej ko prej zveni skoraj pri vsaki cerkvi ob drugim časi, in še potlej ko prej je viditi ravno tam med novošegnimi omikanci tudi „sinov modric“, ki se ne zmenijo za ta cerkveni klic k molitvi, in ne sramujejo se, z opusanjem te lepe in prijazne keršanske šege in dolžnosti posnemati nevercov in neznabogov. Kdo je tega kriv? — — —

Ali se smejo (de od vsih družih novošegnih omikancov molčim) prederzniti solarji, učenci nižjih in višjih šol, med Marijnim zvonjenjem ostati s klobukam na glavi — o-

čitno pred občinstvam po mestnih tergih in ulicah? Ali nimajo odkaza, se s spostovanjem keršanske šege tudi očitno skazati za pravoverne kristjane? — Pa kaj, ko se najdejo tudi taki v tem zapopadeni, ki so še posebej dolžni lep zgled dajati? — Pretekli predpustni teden sta šla dva šolska učenika na deželi skupej čez mestni terg ravno med zvonjenjem poldneva — oba s pokrito glavó. Se li smé molčati k takim izgledam? Kakó bi li tak človek sebi zročeno mladino učil pobožnosti, in jo navdihoval s pravim katoliškim duham, ki ga sam pogreša?

Pozdrav Marii Devicei.

(Iz nemšine.)

Devica prečešena,
V začetku posvečena,
Marija, zdrava ti!
So serca zate vnete,
Zakaj ljubezni svete
Presladka Mati si!

O Mati milostljiva,
V naročji ti počiva
Tvoj Jezus, mil zares;
Sladko v nas pogleduje,
Vse serce zveseljuje
Nam ta pogled z nebes.

Naj dajo tvoje roke
Pač kraj za nas otroke
S preljubim Jezusom;
Ah, mesto bi dobili,
Naj čistih serc bi bili,
Enaki s Kristusom.

Pobožne k sebi kliče,
Ko svoje otročice,
Tvoj Sin po tebi vse;
Kar on uči, slušajte,
Kar kaže, spolnovajte
To glas tvoj, Mati, je.

Svet nauk spolnovati
Zeljni smo, Božja Mati,
Ah, mila bodi nam!
Ko bode nam umreti,
O daj nas Ti sprejeti,
Peljati k Sinu tam.

Hicinger.

Noriga „Angela varha“

za žensko mladost smo dobili zdaj v kratkim v Ljubljani. Kolikor več sovražnikov, volkov v ovčjem oblačilu, ima ta spol, toliko bolj potrebin ji je ta novi zvesti „varh“, kateri ženski mladosti razlaga lepe in „silno potrebne nauke, kako naj se prava dušna lepota in vrednost ohrani, ali zopet pridobi.“ Spisal in Marii brez madeža spočeti daroval je te priserčne bukve duhoven pastir g. F. K. v Ljubljani, in se dobivajo pri več bukvarjih ali pa tudi pri stolnim kaplanu, v. č. g. Fr. Kosmač-u. Vsaka deklica, ki zna slovensko, naj bi tega angela varha pri sebi imela in njegove nauke brala, ali brati poslušala, de bi bolj spoznala, kaj če reči: čista devica biti, kako je treba ta neprecenljivi zaklad varovati, kako se vojskovati, kako Boga za gnado prositi itd. Opomnimo, de na čelu tih bukvic je razlagana tudi „dekliška družba“, kateri so še zlasti te bukvice namenjene. Ta družba je od mil. škofa poterjena, in po nji se zamorejo v prid ženske mladosti tudi drugod enake osnovati. Bukvice z lepo podobo Marije Device brez madeža spočete so na 10 polah lično natisnjene in obsegajo do str. 190 nar lepši in naj potrebniji nauke za keršanske deklice, dalje do 233. str. pa razne molitve in med njimi tudi sv. mašo. Le pridno in urno tedaj sezite po „Angela varha“, keršanske deklice! Nikoli vam ne bo žal, za čas, ki ga bote v njegovo prebiranje obračale, ne za male solde (38 kr.), ki jih bote za njega dale. „Angel varh“ pa naj vas obvaruje modre, ponižne, čiste in poštene, ter naj vas srečno pripelje enkrat v vedno zelene planjave k vašimu neomadežanemu Jagnjetu, Jezusu Kristusu.

Ogled po Storenskimi in dopisi.

Iz Ljubljane. De bi milostljivi Bog našo osiroteno škofijo skorej z vrednim pastirjem po Svoji volji razveselil, je prečastitljiva velika duh. namestnija zapovedala, de naj se ob nedeljah in praznikih dopoldne na prižnici in popoldne pri litanijah naslednja molitev moli:

M o l i m o.

S ponižnim sercam te prosimo, o Bog! dodeli po svoji neskončni milosti in dobroti naši škofi taciga škofa, kateri

bo s tvojim sv. Duham napolnjen, z ljubeznijo in serčnostjo skerbel za svojo čedo, in ji z besedo in djanjem pot v večno življenje kazal. Po Jezusu Kristusu itd. — Očenaš, češenamarija.

Iz Krajna, 9. sušca. E. Letašnji dolgi predpust se je odkidal in že imamo danes prvi postni dan, pepelnično sredo. Bilo bi morebiti častitim bravcam ljubo, da bi jim pregled tukajšnjih predpustnic v roke podal. Z veseljem jim morem ob kratkim naznaniti, da je bilo tukaj število veselje in enacij predpustnic ne samo v poslopji, k temu namenjenim, ampak tudi v gostivnicah v primeri k drugim mestam prav majhno. Poglejmo pa rajši na zadnje tri predpustne dni, nedeljo, ponedeljek, in torik iz posvetnih reči v cerkvene. Te tri dni smo imeli, kakor vsako leto, tukaj odpustike. Ker še ni „Danica“ od njih govorila, akoravno se že veliko let obhajajo, naj zdaj kaj spregovori in opomni, da so se pretečene leta ravno tako opravljali.

Pričeli so se prav za prav v saboto (5. t. m.) popoldan, in so terpeli do torka zvečer; vendar prvi dan še ni prišlo veliko ljudi k spovedi, ker na kmetih ta dan še navadno delajo; večidel so ta popoldan mestni ljudje hodili k spovedi. Prihodnje jutro, v nedeljo, ponedeljek in torik, so bile že na vse zgodaj spovednice obsute, in kdor ni zvečer opravil, je hitel vest očistiti in seree pripraviti k vrednemu zavžitju presv. Rešnjiga telesa, ki je skozi vse tri dni zjutraj od prve maše do štirih zvečer vernim k češenju pred obličjem vernih stalo na tronu milosti. Zjutraj ob petih se je namesto pridige bral poslednji list prečastitiga ranjega višjiga pastirja, in potem je bila sv. maša z blagoslovama. Po tej maši so bile pred sv. Rešnjim telesom neprenehama dopoldne tihe maše, razun ob devetih, ko je bilo zopet branje lista in peta sv. maša z blagoslovama. Ves čas, še clo čez poldne, so ljudje k Božji mizi hiteli. Od poldne do štirih je hodilo tudi veliko družih ljudi presv. Rešnje telo počesevati, ali kakor pravijo, „uro“ molit; vsak namreč navadno po celo uro v cerkvi moli. Vsako uro pride drug duhoven v cerkev, in blizo pred altarjem na klopi kleči, ki je pregrinjena s pregrinjalom iz rumene svile. Kmalu po dvanajstih molijo uro učenci in učenke z g. vodjem, ki v sredi dveh strežnikov na klopi kleči. Kacih 5 učencev na glas moli roženkranc in včasih potem tudi lavretanske litanije, in drugi za njim molijo. Med vsakim delam pojejo cerkvene pesmi, zlasti: Pridi molit, o kristjan itd. Drugi duhovni pa le tiho molijo. Ob štirih se je pričela pridiga, ki jo je imel č. g. J. Čebul; potem so bile litanije vsih svetnikov z blagoslovama. V ponedeljek zarano so ljudje zopet močno k spovedi tisali. Perva maša se je o poli šestih začela. Tudi mnogo bližnjih (nekaj ljubljanskih) gg. duhovnov je v nedeljo popoldan in ponedeljek zjutraj sem prišlo, ki so tukaj maševali in spovedovali. Ta dan je bila peta maša ob desetih z 2 blagoslovama brez pridige. Mnogo ljudi je popoldan prihajalo uro molit. Ob 4. je bila zopet pridiga, ki jo je imel č. g. J. Gostiša, kaplan iz Šmartna poleg Krajna, od pripravljanja k postu. Nasledvale so litanije vsih svetnikov. Ravno tako je bilo zadnji dan, v torik, samo s tem razločkom, da je bilo zlasti ta dan brezštevilo veliko ljudstva. Popoldne so imeli pridigo č. g. Hafnar, fajmošter iz Smelednika. Zapopadek je bil: Kako velika dobrota je za katoliške kristjane, da so oni udje presvete matere katoliške Cerkve; kaj smo ji za njene nauke dolžni; in da ji to dolžnost skazujemo, ako njene nauke verujemo in tudi v sercu ohranimo. Potem so bile z leviti litanije vsih svetnikov in zahvalna pesem.

Domači in tuji duhovni so skorej neprenehama spovedovali, zgoodej zjutraj do pozne noči. Neizmerno veliko ljudstva je bilo te dni tukaj; koliko se jih je teh odpustikov vdeležilo, se lahko posname iz veliciga števila hostij, katerih je bilo v tih 3 dneh 1500 za sv. Obhajilo treba. Strašno velika gnječa ljudi je bila v cerkvi zlasti pri pridigah, tako, da sim se čudil, gledaje iz cerkve gredoče

ljudi, da jih more toliko obseči, desiravno je velika; precej pa jih je moglo še zunaj stati.

Pač lepa in priserčna je taka Božja služba, da se z njo nekaj peklu odterga v ravno tisti dobi, ko se drugot godijo naj več razujzdanosti. — Slisali smo de se je letas ravno tako pobožno pustno opravilo, kakor pri nas, tudi v Teržiči pervikrat obhajalo. Bili so tam med družimi gg. duhovni tudi v. č. g. korar J. Kriz. Pogačar pričujoči. Bog daj obiln dober sad vsim enakim bogoljubnim opravilam. — Pustnim norijam in ropotijam pa f...!

Z Gorenskiga. (Bratovšina sv. Detinstva.) Lansko leto sim bral otrokam v šoli od bratovšine sv. Detinstva in sim jo otrokam nekoliko razložil. Po šoli naglo priro-poče nekoliko kóp otrók k meni na dom, da naj jih v to bratovšino zapišem, ker tudi oni bi radi k sv. kerstu in od-reji pomogli unim nesrečnim neverskim otrokam, ki jih njih starši zaveržejo. Poprimem se te prilóznosti ter sim jih kmalo nektare verste skupaj spravil; imamo jih zdaj že okoli 6 verst. — Ko v šoli konec vsaciga mesca pobiram male darčke (od vsaciga 1 kr.) od zapisanih, mi vsaki me-sec pripelje nekoliko novih družnikov. Prav veliko veselje otrokam dela to, ko sim jim obljubil lastno bratovsko han-derce ali stavnico, ako se bo moglo; prav dobrovoljno k temu pomočke skladajo. Na eni strani sedanja bratovska podoba, na drugi pa mlo dete Jezus, mislim, bo primerno. Otroci vsi goré v šoli, ako jim kaj od banderca v misel vzamem. Vidi se pa tudi sad te bratovšine, posebno v cerkvi so ti otroci mirniši in se lepši obnašajo. Dobro bi bilo, ako bi se tudi od drugot kdo oglasil in nam v enacij rečeh svoje misli razodel.

P * p *

Iz Kamnje gorice, 11. sušca. J. U. Kar je bilo dosihmal v Vašim listu rečeno od zvonila in molitve k an-geljskemu češenju, je bilo zaželeno, potrebno in zadosti vterjeno. Naj pa še pristavim, ali bi ne bilo morebiti tudi dobro v misel vzeti zvonjenja zjutraj ob 7., ki je na več krajih v navadi. Začetek tega zvonjenja je obljuba, ki so jo bili pred 300 leti ravno ob 7. zjutraj storili kersanski duhovski in deželski poglavarji s svojimi podložnimi zavoljo premaganja in pokončanja Turka, grozovitiga sovražnika kersanskiga imena. Ta obljuba je bila, da se bo v hval-lezni spomin vsak dan zjutraj ob 7. pozvonilo, in pa brez odstavka, naj bi vsak verin kristjan saj en očenaš in eno češenamarijo obmolil. Namen te molitve je, da bi nas Bog milostljivo obvaroval sovražnikov svete vere in naših duš. Te reči vsako leto pri izpraševanju za velikonočno spoved ljudi opomnim. (Vemo duhovnijo, v kateri se je ravno te dni imenovana lepa stara navada obnovila, ter se je zopet ob 7. zjutraj zvoniti začelo. Take navade kersanski duh lepo pozivljajo. Vr.)

Razgled po kersanskim sreću.

V Hötting-u blizo Insbruka na Tirolskim je gospo-dičina Infinger v svoji oporoki 11.000 gold. v ta namen zapustila, da naj se odreja ženske šolske mladosti v tistim kraju zroči usmiljenim sestram. Namen se je dosegel, v li-stopadu 1858 se je začela ta naprava.

V Rottweilu na Virtemberskim je pokazal 29letin mlinarsk sin, kam de clovek utegne zaiti, ako se svoje terme derži in ne posluša matere sv. katoliške Cerkve. Ta revež je bral v sv. pismu besede: „Ako te tvoja desnica pohujša, odsekaj jo in verzi jo od sebe itd.“; kar gre neko nedeljo v kuhinjo in si res desnico odseka. Dvajsetkrat je mogel z nevkretno levico mahniti, da je to grozovito djanje do-polnil! Naj bi bil on pridno pridige kat. poslušal, in ne toliko sv. pisma tuhtal, ki ga ne razume, bi bil pač dobro vedil, da Jezus s temi besedami ni mislil telesne, ampak duhovno roko ali hudo nagnjenje, ko je ta nauk oznanoval. Bil je okužen uni revež od krivovercov pietistov, ki vse po svojim sv. pismo tuhtajo in razlagajo.

V Weissenhornu na Parskim se je cerkev poderla,

ko so duhovni pri 3 altarih zjutraj ob 6. maševali. 13 ljudi je bilo precej mrtvih, 20 poškodovanih. Duhovnam pri altarih se ni nič žaliga zgodilo, in tudi strežnikom ne, ki so k duhovnam pribežali. Kor je ostal in mesto, kjer so altariji, sicer pa se je vsa cerkev popolnoma vderla; tudi stolp ali turn se je nekoliko nagnil, in se bo mogel razdreti.

V Kolinu je bila l. 1852 napravljena družba Marijniga čistiga spočetja, ki pobožniga duhovna Nikol. Olivieri-a v njegovim bogoljubnim djanji podpira in mu je do konca l. 1858 pridobila čez 3.330 tolarjev. Olivieri je bil l. 1792 rojen v Genvi. Leta 1838 je bil v Kairi odkupljeniga zamurca k sebi vzel, ga je sam učil, potem pa v Rim v propagando dal, kjer se je tako izverstvo obnašal, da je dosegel doktorstvo v bogoslovji in je bil kmal potem mašnik posvečen, ter se zdaj znajde med svojim ljudstvom v Gineji, kjer z velikim pridam oznanjuje sv. evangeli. Ta prva srečna poskušnja je Olivieri-u serčnost dala k velikemu delu, kterimu se s tolikim trudam in vspeham posvečuje že čez 20 let, in je že čez 600 otrok iz sužnosti rešil. V 9. naznanilu njegoviga djanja so zaznamnjani sv. Oče z 21 kardinali, 122 škofov in velika versta naj višjih cesarskih, kraljevih, knežjih in družih dobrotnikov iz vsih dežel, ki čast. očeta Olivieri-a v njegovim lepim djanji podperajo.

Na Šleskim se zlasti od oseb visokih stanov pogosto lepe reči slišijo. Stric grofa Hatzfelda, iz Šlezije, kteri poslednji je v kratkim v Berlinu umrl, je zapustil vse svoje premoženje, 36.500 tolarjev, katoliški šoli in kat. bolnišnici v Berlinu. Žl. deželna grofja Fürstenberg-ova, roj. Šlabendorf, je darovala skorej 30.000 tol. za bolnišnico v Gladcu, ktero usmiljene sestre oskerbujejo. Razun tega je imenovana gospa dala 6.000 tol., da se je zamogla na enim njenih dobrav nova fara ustanoviti; in še verh tega 14.000 tol. za ustanovitev šolskih sester v Kunzendorfu. Blagor takim blagoslovenim dobrotnikom!

22. sveč. je angleški kraljevič v Rimu obiskal cerkev sv. Klemen, in tamkaj je bil pozdravljen od irskih dominikanov. Ogledal je spomina vredne reči in je šel tudi v podzemeljsko baziliko (cerkev), ki je bila še le pred kratkim iznajdena. Tam je vidil lepe presne malarije (freske) iz prvih kersanskih stoletij. Zveličarja in Mater Božjo. Potem je šel prednik v stanovanje g. prednika (priora), se je prav dolgo z njim prijazno pogovarjal, in razveselil mnihe s svojim pohlevnim obnašanjem.

V Rimu je uradnja sv. obredov 14. pros. obsodila na 12 let v ječo neko sleparico iz Folinja, ki je ljudi motila, da je svetnica in da dobiva mnoge razodenja in povelja iz nebes. — Sv. Oče so armenskimu patriarhu podarili križ, ki se ceni na 100.000 kron, in imeniten kelih za cerkvi v Arabguir-u in Kharpous-u, v kterih se je lansko leto veliko odločencov povernilo v kat. Cerkev; v Arabguir-u samim njih 100 deržin. — Pruska kraljica je neki imela že enkrat pogovor s kardinalom Reisach-am, in je bila unidan sprejeta tudi od sv. Očeta. Zunanji listi govore, da bi se utegnila v kat. Cerkev poverniti, ki jo je bila po svojim zaročenji nesrečno zapustila. — Tudi se govori od mlade angleške gospé iz naj višjih stanov, da se misli v Rimu v kat. Cerkev poverniti. Protestanška tolerancija mende zavolj tega hudo po Rimu piha. (Bl. a. Tir.) — Irski pervostolnik dr. Cullen, ki je v Rimu, bo mende kardinal, in ne pojde več na svoj sedež.

Iz Rima vé „Volksfrd.“ po daljnopisu, da je ondi umrl prednik nemškiga sprejmiša, Msgr. Alojzi Flir, uditor della S. Rota romana. Bil je tirolec, učen, moder in previden mož, za kteriga je silo škoda. R. I. P.!

Domače duhorne raje,

svetó živeti in zveličano umreti.

(Dalje.)

Jezik, jezik — ta je oginj, izvirek veliko grehov

(Jak. 3, 5.). Govoriti, kar se mora in spodobi, ni greh; biti pa žlobodrovec, imeti gnušenje in zamerzo nad samotnostjo, le kratkočasov iskati, s komur koli si bodi in kadar koli si bodi, vse izblekati, kar človeku na jezik pride, — to je izvir veliko hudiga. Kolikrat mala iskrica velik gojzd zažge: kolikrat nespremišljena besedica celo hišo k jezi vname, celo vas razdraži, njih veliko pohujša, skrivnosti izblebetá, bližnjiga hujši kot z mečem šlene, ali mu dobro ime, tudi še zaslužek, kruh požre! To so zarés iskre, pa ne od prijazniga solnea, ampak iz peklenskiga ognja. Kolike hude sodbe sklepa nepokojni jezik v družbah, pri hišnim ali poljskim delu, na potih, kjer sta dva ali trije skupaj, po gostivnah ali kerčmah, ko jame vino jezik gugati! O nesrečni, o nespremišljeni jezik! obrni se sam nad se, švigaj sam po sebi na vse strani; le dalje se ne stegaj in bližnjiga pri miru pusti! Ko bi se imel pa tudi gori proti nebesam stegati, je bolje za te, da se posušiš in do sodnjiga dne besede več ne blekneš.

Imeli so očetje pušavniki zbor v scitski pustini, da bi sodili brata, ki je bil dolžen težkiga prestopka. Brat Pijon pa, ki je bil tudi pričujoč, je ves čas molčal, ko so drugi govorili, čez brata modrovali, ga tožili in sodili. Poslednjič vstane, napolni žakelj s peskam in si ga herbet operta. K temu vzame še malo peska v majhno pletenko ali korbico, in ga nese pred sabo. Bratje ga vprašajo, kaj de naj to pomeni, in odgovori jim ponižni mož: „Žakelj s peskam, ki ga nesem na herbtu, pomeni moje lastne grehe; ker jih je pa veliko, jih nosim na herbtu, da bi jih s svojimi očmi ne vidil in ne objokoval. Malo peska v ti pletenici pomeni grehe tega našiga brata; le-té imam prav zvesto pred svojimi očmi, in zavolj njih se prederzmem soditi in obsoditi svojiga brata. Se vé, pri tem spoznam, da to ni prav; zlasti, ker bi mogel imeti veliko bolj svoje lastne grehe pred očmi, jih v mislih nositi, in odpusjenja za nje prositi.“ Očetje zaslišijo te besede in z enim glasom sklenejo, rekoč: „To je zarés pot zveličanja!“ In odpustili so bratu njegove slabosti. — Premaguj se tedaj tudi ti, o človek, in bodi gospodar svojiga jezika!

Mili darovi.

Za misijon gosp. Lavtižarja:

Iz Ipavskiga šentvida 1 gl. (G. Bl. Bl. za g. Pirca 20 gl.)

Za afrikanski misijon:

G. Ant. Klemen 1 gold. n. d.

Pogovori z gg. dopisovalci.

Naj gre „respectus humanus“ etc.: Bili smo Vam ti-sti spis kmal nazaj poslali in tudi vzroke razodeli; se je moglo vse zgubiti, ako ga niste prejeli. — S tacimi rečmi, kakor je sedanja, si pravdo nakopljemo in sveta ne spreobrnemo; naša reč je le, učiti in priljudno povedati, kaj ni prav: drugi naj sekajo in žgejo, ako jim je mar za njih in družih dušo. — V. č. g. U.: Prav primerno! Gratias! — G. R.: S hvaležnostjo prejeli. — G. Fr. Z. v G.: Vaša ponudba nam je všeč, torej smo naročili, kakor ste želeli. — Vv. č. gg. v stari L., v Cirkli in v Šentj. pol. Sv.: Bog poverni darove, zamurcam dobrotljivo poslane! — Zastran daljših spisov prosimo malo poterplj. zadevne gg., se bodo že zverstili.

Duhovske zadeve.

V ljubljanski škofii. G. Franc Lesjak, katehet in začasni vodja v Ipavi, pride za kateheta in vodja glavne šole v Idrijo; — g. Luka Hlitič, duh. pom. v Cirklah, na mesto poprejšnjiga v Ipavo; — g. Ant. Kacin, duh. pom. v Šmihelu pri Novim mestu, v Cirkli; — g. Franc Jereb, duh. pom. v šent-Vidu pri Ipavi, pride v Polhov gradec.

V lavantinski škofii. Gosp. Andrej Žurman kaplan v Ločah je izvoljen fajmešter v Razbor.